

Nro. 30.

**A' FELS. CSÁSZÁR, ÉS AP. KIRÁLY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.**

Indúlt Bétsből Kedden Oktober 13-ik napján 1812-dik
esztendőben.

B é t s.

A' Fels. Kir. Udv. Magy. Kamarának All-Elő-
üijét Vasáros Naményi L. B. *Eötvös Ignácz Cs.*
Kir. Kamarás, Valóságos titkos Tanácsos, a' Fels.
Magy. Helytartó Tanátsnak Consiliáriussát, 's
a' Fels. Magy. Kamarának All Kintstárnokját Eő
Excellentziáját, a' Magy. Királyi Koronának má-
sodik őrzőjévé, helyette Mélt. Székhelyi Gróf
Majlath József Cs. K. titkos Tanácsos Úr Eő Ex-
cellentziáját, a' Sz. István Ap. Király Rendjének
vitézét, és a' Fels. Csász. Kir. Udvari Kamarának
Referendariusát a' Magy. Kamarának All-Előü-
ijévé — a' Fels. Cs. K. Udv. Kamarának Titok-
nokját *Piringer Mihály Urat* ugyan ezen Fels.
Kamarának Tanácsosává. — Udvari Concipista

Kneidinger András Urat valóságos Udvari Titoknokká, 's helyette a' Fels. Kir. Magy. Kamaránál szolgált Concipistát *Purchardt Norbert* Ur t a' Cs. K. Udv. Kamarával udvari Concipistává tenni méltóztatott Fels. Urunk.

A' múlt Septemb. 28 és 29-ik napjain az itt lévő katonai őrizet a' városon kívül fél óráni földre fekvő *Schmelz* nevezetű térségben Eő Csász. 's Ap. Kir. Felsége jelenlétében fegyverben való gyakorlást tartott. A' következő napon, úgy mint Septemb. 30-dikán, az itt lévő ágyúzó seregek is, Eő Csász. Kir. Felségének, az itt lévő Cs. Kir. Fő Hertzegeknek és Generálisoknak jelenlétében szép próbáit mutatták az ágyúzás mesterségben való esméreteknek és készségeknak. Valamint ezeknek úgy amazoknak jó magokviselkedetével, 's fegyverben való gyakoroltatásokkal is tökéletesen meg volt elégedve a' Fels. Monárka, melly Fels. jó tettését mind az Austriai kommandirozó Generálisnak *Württembergi Hertzeg Ferdinand* Feldmarsalnak, mind az ágyúzó sereg Fő Directorának Gróf *Colloredo József* Feldmarsalnak kegyelmessen ki nyilatkoztatni, a' katonaságot pedig a' strázsamesterektől kezdvén a' közemberekig harmadnapi zsóldal megajándékozni méltóztatott.

A' külföldi újság levelekben, nevezetesen a' *Norimbergai Correspondensben*, e' folyó 1812-dik esztendőnek kezdetében, egész September végezetéig eleve meg volt az időjárása határozva. Mi az idő változásaira figyelmetesek lévén úgy tapasztaltuk, hogy kevésben hibázott az a' természet vizsgáló Tudós, a' ki ezen jegyzéseket tette. — Ez a' tudós férfiú továbbra is folytatvan

jegyzéseit, az idő járását October első napjától fogva a' jövő 1813-ik esztendő Mártzius hónap közepéig meg határozta. October első napjától fogva, az ő jegyzései szerint, e' folyó hónap 18-ik napjáig, nagy részént száraz és kellemetes őszi napok fognak járni; 19-től fogva 26-dikig hol essős, hol száraz, de még is többször száraz mint essős; Octob. 27-dikétől Novemb. 10-ik napjáig is néh. változó és hideg; Nov. 11-ik napjától 27-ikig töbnire száraz és hideg, ottan ottan havazik; 28-iktól fogva December 4-ik napjáig hidegre változik, melly naponként öregbedni fog; 5-iktől 15-ikig száraz és mérséklett hideg leszen; 16-iktól 31-ikig hasonló, hanem néhányszor tsípó szeles is; Januárus 1-ső napjától 12-ikig elegyes töbnire lágy, melly végtére olvadóra változik által; 13-iktól 20-ik havas és hideg; 21-iktől Februarius 2-ik napjáig töbnire száraz és hideg; 3-iktől 16-ikig elegyes, és tűrhető hideg; 17-iktől 28-dikig lassanként olvasztó; Mártzius első napjától 14-ikig töbnire száraz, és közbenközben kellemetes.

Orosz Birodalom.

A' Frantzia és Orosz birodalom közt támadt veszedelmes háborúnak főképen való okául az Orosz Ministerek tétetnek. Az Erfurti öszvegyülésben Sándor Császár magát arra kötelezte, hogy az Ànglus kereskedő hajók előtt minden kikötőhelyeit bé fogja zárattatni, és hogy semmi szövetségbe nem botsátkozik Nagy Britanniával. Azonban még is titkos szövetségre lépett az Ànglus ministerekkel, minden kikötőhelyeibe bébotsátta az Ànglus kereskedő hajókat, 's megengedte, hogy jobbágyai Àngliai portékákkal 's

productumokkal a' száraz Európába kereskedhes-
zenek, 's annál fogva a' közönséges békességet,
mellynek eszközlésében munkálódott *Napoleon*
Császár, nagyon hátráltatta. Azt az Anglusok-
kal való szövetséget mindeddig titkolta a' Péters-
burgi Csász. Udvar, de e' folyó esztendő Augustus
6-ik napján azt világosan ki hirdettette.

Azon hólnap 17-ikén a' Fényes Portával Bu-
karestben, Május 28-ik napján szerzett békessé-
get is-közönségessé tétette *Sándor* Császár, melly-
ben a' többi közt így szóllott: Ez az Istentől
nékünk adatott békesség sok hasznokat szerzett
az Orosz Birodalomnak, a' mennyiben annak
határai közzé szép, népes, és termékeny földet
rekesztett, mellynek kerülete *Akermantól* Bessa-
rabiának nevezetes és erős városától a' Pruth fo-
lyóvíz torkolatjáig, melly Jassytól 9 verstue fek-
szik, és ezen torkolattól az *Austriai* határokig,
's innen a' Dniester folyó vizen le felé csaknem
ezer verstue terjed ki, és a' Chotimi, Benderi, Ki-
liai, Ismaili, Akermani nevezetes erősségeket
és több kereskedő városokat foglalja magában.
Ez a' hirdetmény következő módon végződik:
Kedves és hív jobbdágyim! Adjunk a' mindeuható
Úr Istennek hálákat, 's buzgó könyörgéseket
öntsünk ki szívünk mélységéből, 's kérjük, hogy
áldja meg a' maga mindenkor istenfélő leányát
Russiát, és védelmezze 's árnyékozza meg a'
maga kegyelmességével.

A' 18-ik Augustusi Pétersburgi udvari újság
levelek szerént, Gyalogság Generálisa hertzeg
Golenitsew-Kutusownak, a' kit a' Pétersburgi
helytartóságban lakó nemesség az ott fegyvert fo-
gott lakosoknak fő vezérévé választott, két leve-

let volt venni szerentséje, egyiket *Sándor* Császártól, másikat *Mária Feoderowna* özvegy Császárnétól mind kettőt tulajdon kezeikkel írottat. A' Császár a' többi közt e'képpen írt: Örömmel tapasztaltuk, hogy a' Pétersburgi nemesség hasonló iparkodással és buzgósággal viseltetett erántunk és a' Haza eránt, mint a' Moskaui nemesség.

Hadi Történetek.

Az Austriai Csász. segítő hadi seregeknek fő vezére herczeg *Schwarzenberg* Feldmarsal későbbi tudósításában azokat a' Generálisokat, Stabalis és feltiszteket is nevenként feljegyzí, a' kik az ő vezérlésére bízott corpsnál, az Augustus nyoltzadik napjától fogva esett verekedésekben magokat meg különböztették.

1.) A' *Sienevice* mellett, Aug. 8-ik napján esett verekedésben: Báró *Wieland* Obristlajtnant de már most Oberster és Commendáns a' *Blankenstein* huszár regimenténél; *Derra* és *Motschy* volt fő Strázsamesterek, de már most Obristlajtnantok a' Császár huszár regimenténél; *Fáy*, *Paulini*, *Spléni*, és *Sághy* lovas Kapitányok azon regimentnél; gyalog Kapitány *Potier* a' Generál Quartiermeister Stábtól; végre Fő Hadnagy *Appel* a' *Riesh* dragonyos seregétől.

2.) A' *Pruszana* és *Kosibrod* mellett, Augustus 10-dik napján történt verekedésben különösen meg különböztették magokat: Generál Major Báró *Pflacher*; Oberster Báró *Suden* az ötödik vadász regimentnek Commendánsa, a' ki azután Generál Majorságra emeltetett; Oberster Báró *Bakony* a' Duca gyalog regimentjéből; Fő Strázsamester *Neumann*, *Weisz* és *Gracze* Ka-

130
pitányok a' General Quartirmeister Stabtól; *Martini* fő hadnagy a' Duca Regimentjéből; Fő hadnagy *Wenzel* az artilleriától; Kapitány *Hofmeister* Fő Hadnagy; *Orth*, *Guerrard*, *Koollenstein*'s *Klima* All-Hadoagyok az ötödik vadász battaliontól; Fő Strázsamester *Zrinsky* a' Kienmayer huszár seregéből; lovas Kapitány *Wordlitszek* és *Plepelitz* azon regimentből; Fő Hadnagy *Schmidt* az artilleria seregből.

3.) Az el múlt Augustus 12-ik napján esett *Podubniei* verekezésben a' következők kümböztették meg magokat: Hertzeg *Hessen Homburg* General Major; *Porubszky* Fő Strázsamester a' Colloredó Yeromos derék magyar gyalog regimentjéből; F. Strázsamester *Szentiványi* a' volt *Alvinczy* Rg.ből; Gr. *Latour* Obristlajnant a' G. Q. Meister Stabtól.

4.) Az Aug. 15 és 16-ik napjain történt *Divini* ütközetekben, a' hertzeg *Schwarzenberg* Feldmarschal tanúbizonysága szerért a' *Davidovich* gyalog regimentje leg derekasabban viselte magát, Báró *Gabelkhofen* Oberstertől kezdvén az utolsó köz emberig; hasonló ditséretet érdemel a' *Hiller* magyar gyalog regimentje, melyet az akkori Kapitány, de most már Fő Strázsamester Gróf *Hartnopp* kommandirozott.

5.) Az elmúlt Augustus 25-dik napján esett *Stori Wuschwai* verekezésről azt jegyzi meg hertzeg *Stahrenberg* Feldmarsal, hogy a' 7-ik vadász seregnek, a' *Warasdi* Kreutzer batallionnak, és a' *Czartorisky*'s *Kottulinsky* gyalog regimentjeinek batallionjai különös ditséretet érdemlenek, valamint *Stabalis* és fő tisztjeik, úgy a' köz emberek is. Nevezetessen Báró *Veyder* Obristlajti.

nant, a' hetedik vadász batallionnak Commen-
dánsa; *Benzek* a' Wárasdi Kreutzer végheli rege-
mentnek Obristolajtantja; Fő Strázsamester *Me-
semacre* a' Czartorysky gyalog regimentjénél;
Kapitány *Ringelsheim* ugyan azon seregtől; *Pol-
ka* a' vadászoktól; Kapitány *Spoharecz* és *Jakup-
chevich* zászlótartó a' Wárasdi véghelyi rege-
mentől; Fő Hadnagy *Schindler* a' Pionirok köz-
zül; All-Hadnagy *Németh* a' Kienmayer huszár
seregéből; Fő Hadnagy *Gruber* a' Riesch drago-
nyos Rg.ből a' B. *Siegenthal* F. M. Lajtant
Adjutansa; Kapitány *Potier* a' G. Q. Mester Stab-
tól; All Hadnagy *Mohr* az artilleriától a' Wach-
tenburg General Major Adjutansa; *Werner* és
Ortner all-hadnagyok, és batallion Commendán-
sok az artilleriánál; végre Fő Hadnagy *Appel*
a' Riesch dragonyos seregéből, B. *Fröhlich* Gene-
ral-Major Adjutansa.

A' Moskwa folyóvíz mellett a' múlt Septem-
ber 7 ikén esett igen véres ütközetről kiadott 18-
ik *Frantzia Bulletin*hez tartozik az is, a' mit a'
Fr. *Monitör Szokolniki* osztályos Generális írásából
Napoleon Császárral közlött vala. Ez a' tudósítás
következendő dolgokat foglal magában:

Felséges Uram! A' fogságba esett Orosz
katonáknak beszédekből, a' kik töbnire mind
tudatlan rekruták voltak következő tudósí-
tást hallottam: — 1.) Hogy a' 12-dik Orosz
osztály sereg, melly négy gyalog regimentből,
két gyalog vadász seregből áll, és *Palicsin* Ge-
nerál-Majortól vezéreltetik, számos rekrutákkal
szaporított meg, melly szerint a' gyalog regemen-
tek 8000, a' vadász seregek 1200 főből állanak;
következésképen ez az osztály sereg, a' két ár-

tilléria kompániát ide nem számlálván, a' Mosk-wai ütközet előtt, 4800 emberből állott. — Ez az osztály sereg a' Septemb. 7-ik napján esett verekedés előtt az első líneának közepén állott, és délután két óraker már sokat szenvedett, és semmi munitziója nem vólt. Az a' hadnagy, a' ki munitzióért küldetett, az erdőben eltévedvén rabságra esett, Generál *Rajewszky*, a' ki ezen corpust commandirozta, veszedelmes contusiót, vagy öszvezuzást, hertzeg *Bagratiön* pedig halálos sebet kapott. Minden ezen osztály seregből rabságra esett fogoly katonák azt erőssítik, hogy annak felénél több el vezett, és hogy azok, a' kik hátráltak, egyedül *Platon* és *Uwareff* Generálisoknak köszönhetik éleiben lett megmaradásokat.

2.) Hogy az e'ső granatiros osztály sereg, melly az ötödik corpusnak granatirosaiból állott, és Gróf *Stroganoff* Generál által commandiroztott, 's a' harmadik Armádiához tartozott, az Armádia bal szárnyának végén a' battériák háta megett állott, 's igen sokat szenvedett a' Fr. artilleria tüzétől, ennek oldala mellett állottak a' vassas eskadronok, mellyek hasonlóképen sokat veszettek, a' néküi, hogy a' verekedésben leg kisebb részt is vettek volna. A' granatiros regementek s vagy 900 főből állottak, ezékből is egy harmad részénél több vezett el, mellyet a' félénk Orosz tiszteknek lehet tulajdonítani, a' kik a' líneákat elhagyván az erdőbe rejteztek el. Az ezen osztály sereg mellé adatott és előállott vadász seregek mind elfutottak.

3.) Hogy a' második hat regementből álló, és a' Mecklenburgi hertzeg *Károly* kórmánya

alatt volt granatíros osztály September 5-dik napján abban a földvárban volt, melly Borodino mellett azon napon elvétetődött, a' hol minden ágyújokat, egy Oberstereket, és azon osztálynak felénél többet elvesztettek. Ennek az osztály seregnek regimentjei, midőn Smolenskhoz érkeztek volna, tellyes számmal voltak, hanem Septemb. 5-dikén 1000 emberre olvadtak, 7-ikben hét vagy 800-ra. Ezen időben a' nevezett Mecklenburgi hertzeg is sebbe esett.

4.) Hogy a' *Bagawout* második corpora Septemb. 6 ik és 7-ik napjain, a' línea bal szárnyára menni, és a' 3-dik osztály seregnek segítségére lenni igyekeztvén, felénél több elveszett. — A' Würtembergi hertzeg kormánya alatt volt Minski, Tobolski, Wolhyniai, és Kremensugi muskatíros regimentek, és a' 7-ik osztálynak két vadász regimentje 800 emberre olvadtak.

5.) Hogy a' 6-dik corpusnak osztályában, melly a' nagy batteriának közepén állott, a' 7-ik Septemperi szörnyű verekezés után, egy kompaniában 30 embernél több életben nem maradt, noha azok a' kompaniák kevés napokkal annakelőtte egyen egyen 100 főre szaporítottak a' Nowogradból és Severskből azokhoz vitetett rekrutákkal.

6.) Hogy a' második két granatíros és két vadász regimentekből álló testőröz seregbéli osztály sereg, a' Generál *Lawrow* vezérlése alatt az Orosz Armadia líneája három batteriájának háta megett állott, mellyben igen sok kárt tettek a' Fr. ártilléiák, és midőn az Ismailoffi regiment bajonettával előre nyomúlt volna, olly mérgesen megtámadta azt a' Frantzia lovasság, hogy egy

kompariában 40 embernél több életben 's épségben nem maradt.

A' September 7-ik napján esett *Boradinoi* ütközetben megsebesített Frantzia Generálisok közt volt Generál *Rapp* is, a' ki General *Compansnak* sebbe lett esése után ennek vezérlése alatt volt Frantzia seregeknek kormányozására küldetett, de azon vezérséget csak egy kevés ideig folytathatta, mivel mind a' karján mind a' lába számára pisztolyból való lövéssel sebet kapván, és az utolsóbb tagját egy ágyúgolyóbis meg sodorván kéntelen volt magát a' tsata piatról elvitetni. Szerentséjére a' lába el nem tört, és a' mint a' Fr. seborvosok őtet bíztatták, egy hólnap, vagy leg későbbben hat hét alatt ismét szolgálhat.

A' 24 ik Septemberi Wilnai tudósításokból következő híreket olvasunk. „Mivel Moskau városának 5/6 része fa házakból áll, és mivel 500 helyen ütött ki abban a' tűz egyszersmind, annyira kiterjedt, hogy annak mególtásáról gondolkozni sem lehetett. Minden ispotályok és beteg házak az azokban volt sebes és beteg emberekkel együtt, kiknek 30 ezerre tételik a' számok, öszve égtek. A' templomok, paloták, és ritka mesterségű művek, mellyek 100 esztendő elforgása alatt Európából oda gyűjtettek, az irgalmatlan Vulkanusnak prédájává lettek, még a' Katalin Császárné igen fényes és mesterségesen épült palotája is, mellynek bútorja és belső készületei sok millió rubelben kerültek.

Ezt a' szörnyű tüzet nem a' Frantzia ágyúk okozták, hanem maga a' Moskaui Orosz kormányozó *Rostopsin*, a' ki a' Moskva mellett

Septemb. 7-dikén esett szerentsétlen ütközet után azokat a' gyújtó rakétákat, mellyekkel a' győzedelmeseket öszve égettetni igyekezett, 500 helyen a' tömlőtzőkből kibotsátott gonosz emberek által a' fa házakba dugatta, és hogy sem magok a' lakosok, sem mások a' tüzet ne oltihassák, minden tűzoltó eszközöket és edényeket vagy öszve töretett, vagy magával elvitt. — *Szörnyű kegyetlenség!* — Ez a' szörnyű tűz 10 napnál tovább tartott, és csak Sept. 20-ik napján szűnt meg. A' honnyaiktól és mindenektől meg fosztatott boldogtalan lakosok közzül sokan, sem testeket fedező köntösök, sem semmi eledel nem lévén, ártatlan magzatjaikkal egyetemben éhelhalásra jutottak, sok ezren más helységekbe költöztek, azokba tudniillik, mellyeket magok a' kegyetlen 's dühös Orosz katonák fel nem gyújtottak, nem lévén futásokban arra elegendő idejek.

Azok közzül a' gyújtogató gonosz emberek közzül, a' kik Moskau városát meg égették, a' mostani Frantzia Gubernator 300-at elfogattatván, ~~6~~ azon lövette. Mivel a' Moskaui, és több szomszéd helytartóságbéli nemes tehetős emberek és kereskedők minden féltő kintseket Moskau városába vitték olly reménységgel, hogy az ellenség oda nem mehet, vagy ha elmehetne is, azt semmi úton módon meg nem veheti: képzelné lehet, melly sok kárt szenvedtek ezek azon városnak tüze miatt.

Az oda bé marsirozott Frantzia hadi seregek mind kaszármákra osztattak fel. Az ott és a' városon kívül volt fegyveres tárban talált fiantákon és ágyúkon kívül, száz ezer bombit és golyóbist, egy millió ötszáz ezer puska töltést, négyszáz ezer font puskaport, négy száz ezer font saletromot és bűdöskövet találtak elrejtve.

Szicilia Ország.

IV. Ferdinand Sziciliai Királynak és *Karolina* Királynénak nyugalomra lett mevetetek, és a' Korona Hertzeg *Jeréntz Januariusnak* a' királyi székhbe lett ültetése után ennek az Országnek

constitutziója egészen meg változott, 's Lord *Bentink* Anglus minister által új formába öntett a' múlt Julius hónapjában Palermóban tartott parlamentáris gyűlésben. Ezt a' változást következő módon adja elő az Anglus levelekből a' Párisi Monitör:

A' Sziciliai Parlamentum Julius 20-dikán tartott ülésében következő pontokból álló határozást tett: 1.) A' végre hajtó hatalom (executiva potestas) a' Királyt illeti. 2.) A' birói hatalom a' tisztviselőket a' Parlamentum helybehegyása alatt. 3.) A' Király személye szentséges. 4.) A' Ministerek számadással tartoznak a' Parlamentumnak. 5.) A' Parlamentum két házakból fog állani, felsőből és alsóból; a' felsőnek tagjai a' Pairsek (Primores Regni) az alsónak a' köz emberek; a' Papságnak a' felsőben van helye. 6.) A' Báróknak csak egy egy voksok van. 7.) A' Parlamentumnak öszve hívattatására a' Királynak van jussa, és azt minden eszteodóben öszve kell hívattatni. 8.) Egy Sziciliai ember is meg nem ítéltethetik különben, hanem csak a' Parlamentumok által megesmértetett törvények szerént. 9.) A' *Feudalitas* és *Investitura* törvényei (az örökségbe való adás, és az a' tzeremonia, melyel valaki valamely birtokba vagy hivatalba tétődik) eltöröltetnek. 10.) Hasonlóképen a' Báróknak az ő vallásaikon való jussaik. Az adózást illető projectomoknak az alsó Házból kell kijönni, és a' felső Ház által meg erősítettetni.

Jul. 24 ik napján követséget küldvén a' Papság a' Felső ház eleibe olly izenettel, hogy ő úgy ítélt, hogy a' Constitutiónak leg első cikkelyében az Ország religióját meg kellene határozni. A' Papságnak ezen ítéletét a' Parlamentum helybehagyta, azután azt is meg határozta, hogy az elő hozott cikkelyek helybehagyás végett terjesztessenek a' Király eleibe, és el ne oszoljon addig a' Parlamentum, míg az egész Constitutiót meg nem készíti.

D. D. S.